

СЕМЕЙ ҚАЛАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІ

Қазақстан тарихы және жалпы білім беретін пәндер кафедрасы

СӨЖ

*Тақырыбы: Э.Фромм, К.Леонгард, бойынша
мінездің жіктелуі.*

Орындаған: Әубәкірова А.Ә.

Факультет: Стоматология

Топ: 102

Тексерген: Жакупбекова Э.А.

Семей қаласы, 2016 жыл

ЖОСПАР:

I. Кіріспе;

II. Негізгі бөлім:

2.1)Э.Фромның әлеуметтік мінездің жіктелуі;

2.2)К.Леонгард бойынша мінез акцентуациясы;

III. Қорытынды;

IV.Пайдаланылған әдебиеттер.

КІРІСПЕ

Мінез - әрбір адамның жеке басына тән өзіндік психологиялық қасиеттер мен ерекшеліктердің жиынтығы. “Мінез” деген психологиялық қасиеттің төркіні гректің “charakter” деген сөзінен шыққан. Мағынасы – із қалдыру, таңба.

Мінез туралы оқу, яғни, характерология адамның әртүрлі ситуацияларында адамның тәртібін анықтайды.

Мінез ерекшеліктері – адамның даралық өзіндік психикалық қасиеттері.

МІНЕЗ

Қоршаған
ортаға
байланысты:
-Сенімді
-Принципсіз

Еріктік
байланыстарға
орай:
-Батылдылық
-Табандылық
-Ұстамдылық
-Дербестік
-Ынтылылық

Неміс психиаторы К. Леонгард қалыпты адамның мінез-құлқының айырықша белгісін “мінездің екпіндеуі” деген терминмен белгілеген.

К. Леонгард мінездің кейбір өмірге қиындық туғызатын сипаттарын ғана көрсетті. К. Леонгард еңбегін Санкт – Петербург зерттеушісі Личко толықтырды. Ол акцентуацияның 12 түрін көрсетті. Көбінесе К. Леонгард классификациясын мінезі әлі қалыптаспаған жеткіншектермен жұмыс жасағанда қолданады.

К. ЛЕОНГАРД ЖҮЙЕСІ:

- ❖ **Гипертимді тип.** Ондай адамдар қарым-қатынасқа тез түседі, сөзшен, мәнерлі Мұндай адамдар сөйлеу барысында алғашқы тақырыптан жиі ауытқиды. Бұл типті адамдар қақтығыстарды өздері жасайды, бірақ басқа адамдар ескертпе жасайтын болса, оған қапаланады. Жағымды жақтары: адамдармен қарым-қатынас жасау барысында, әрекет жасауға деген ұмтылыс, оптимизм, белсенділік. Жағымсыз жақтары: өмірге жеңіл қарау, жағымсыз әрекеттер жасауға бейімділік, жоғарғы қозушылық, өзінің міндеттеріне жеңіл қарау.
- ❖ **Дистимді тип.** Мұндай адамдар қарым – қатынасы төмен, көп сөйлемейтін, көңіл – күйі пессимизмге толы. Олар көбінесе үй адамдары, шулы ортадан аулақ болады, шуды көтере алмайды, басқа адамдармен қақтығыстарға аз түседі, тұйықталған, шектелген өмір жағдайында болады. Олар өздерімен қарым – қатынасқа түскен, дос адамдарды өте қатты сыйлайды, оларға бағынады. Жағымды жақтары: шыншыл, тиянақты, адал. Жағымсыз жақтары: пассивтілік, ойлаудың ақырын болуы, жекелік, қимыл-қозғалысы баяу.
- ❖ **Циклоидты тип.** Көңіл-күйі лезде өзгереді, сондықтан оның адамдармен қарым-қатынасы да осыған байланысты өзгеріп отырады. Көңіл-күйі жоғары болған кезде ол басқа адамдармен тез қарым-қатынасқа түсетін болады, ал егер көңіл-күйі төмен болатын болса, онда адамдармен қарым-қатынасқа түспей, тұйықталып қалады.

- ❖ **Қызба тип.** Бұл типті адамдардың басқа типті адамдармен қарым-қатынасы өте төмен, вербалды және вербалды емес реакциялары баяу. Қарым-қатынас кезінде қақтығыстарға, ұрсысу, жаман сөздер айтуға қыңыр болады. Эмоционалды көңіл-күйі жақсы жағдайда олар өте адал, шыншыл, жануарларды, кішкентай балаларды жақсы көретін ұқыпты адамдар.
- ❖ **Тезелуші тип.** Қарым-қатынас шектеулігімен, қыңырлығымен, көп сөйлемейтіндігімен сипатталады. Кек сақтағыш осыдан барып жабысқақ ойлар пайда болуы мүмкін.
- ❖ **Педантты тип.** Бұл типті адамдар қақтығыстарға сирек түседі, түскен жағдайда қақтығыстарда пассивті рөл атқарады. Жұмыста ол өзін бюрократ ретінде көрсетеді. Әріптестеріне шектен тыс талаптар қояды. Сонымен қоса, басшылықты басқа адамға да ұсына алады. Жағымды жақтары: шыншылдық. Істегі беріктілік, жауапкершілік, ұқыптылық. Жағымсыз жақтары: формализм, көп сөйлегіштік, мылжыңдық.
- ❖ **Қобалжушы тип.** Көңіл-күйі минорлы, өзіне-өзінің сенімі аз, қарым-қатынас төмндігі, ұялшақтығымен сипатталады. Жағымды жақтары: достықты жақсы көретін, өзіне-өзінің сын көзбен қарауы жоғары, тиянақтылығымен сипатталады. Жағымсыз жақтары: өзі-өзіне сенімсіз, өзінің қабілеттілігін бағаламайды, ұялшақ. Жауапкершілікті талап ететін істен қорқады.

❖ **Эмотивті тип.** Бұл типті адамдардың қарым-қатынас шеңбері өте тар. Реніштерін ішінде сақтайды, сыртқа шығамайды. Көңіл-күйі лезде себепсіз өзгеріп отырады. Айналасындағылармен жақсы қарым-қатынаста болуға бейім. Мейірімді, біреудің қайғысына ортақтаса алады, парыз, қарыз сезімдері шамадан тыс көп болады, бастаған істі аяғына дейін жеткізеді. Сезімтал, жылауық болады.

❖ **Демонстративті тип.** Қарым-қатынасқа тез түсушілігімен, басшылыққа ұмтылумен сипатталады, басқалардың өзін үнемі мақтауымен сипатталады. Эгоцентризмді ерекше бағалайды. Жағымды жақтары: , басқаларды ұйымдастыра алушылық, өздерінің идеяларына басқаларды сендіре алушылық. Жағымсыз жақтары: өзімшілдік, жұмыстан қашу, жалқаулық, мақтаншақтық, жағымпаздық.

❖ **Экзальтивті тип.** Қарым-қатынас жоғарылығымен, сөзшендігімен, махаббатқа тұрақсыздығымен сипатталады. Бұл типті адамдар жиі пікір таластырады, бірақ ашық қақтығыс жағдайына әкелмейді. Өздерінің жақын туыс, достарына адал, өте сезімтал. Басқалардың қайғысына ортақтасатын, талғамдары жоғары, сезімдері терең, адал, тұрақты. Көңіл-күйі тез өзгеріске ұшырайды, байбаламға түсушілік.

❖ **Экстравертті тип.** Бұл адамдардың қарым-қатынас аймағы өте кең, достары өте көп, сөзшендігі мылжындыққа ұласатын, кез келген информацияны қабылдауға даяр, қақтығысқа сирек түсетін, түскен күнде пассив рөл атқарушы адамдар. Достарымен қарым-қатынаста, жұмыс бабында, жанұяда басшылықты басқаларға ұсынады. Оларға бағынады, солардың көлеңкесінде, қалтарыста қаоғанды ұнатады. Басқалардың айтқанын шыдамдылықпен аяғына дейін тыңдай алады, бастаған істі аяқтайды, өзінен сұраған барлық істі тиянақтылықпен атқарады. Басқалардың ықпалына тез түседі, жеңілтек, қйын-сауыққа құмар, өсек, әртүрлі сөздер таратуға құмар.

❖ **Интравертті тип.** Жоғарғы типке қарама-қарсы тип. Қарым-қатынас аймағының тарлығы, шындық, өмірден бөліну, тұйықтық, пәлсапалыққа құмарлық. Бұндай адамдар жалғыз болғанды ұнатады. Егер өзінің жеке өміріне қол сұғатын болса, қақтығысқа түседі. Басқа адамдарға байланыс қатынасы әлсіз, эмоционалды суық идеалистер. Жағымды жақтары: принципшілдік, айтқанынан қайтпау, тұрақтылық, сөзіне беріктілік. Жағымсыз жақтары: ойдың регидтілігі, өзінің айтқанын шамадан тыс жақтау, шамадан тыс беткейлік. Мұндай адамдар барлық жағдайда өздерінің көзқарасын білдіреді. Көзқарастары кей жағдайда дұрыс болмаса да айтқандарынан қайтпайды.

Фромм Эрих (1900-1980) - неміс-американдық философ; психолог, социолог, неофрейдизм негізін салушы, гуманист-ғалым, әлеуметтік прогресті жақтаушы. Адамның этикалық мінез-құлықтарының бастауын адамның өзінен іздеген гуманистік этиктердің еңбектеріне сүйене отырып, Фромм моральдық ұстанымдар адамның ішкі қасиеттеріне негізделген болуы керек, әйтпесе оларды бұзу тұлғаның психикалық және эмоциялық құлдырауына әкеледі деген тұжырым жасайды.

Э.Фромм әлеуметтік мінез типологиясы:

- ❖ **Мазохист-садист.** Бұл типті адамдар өмірде болып жатқан сәтсіздіктер мен жағдайларды өзінен іздемейді, ол сәтсіздіктердің бәріне адамдарда ғана кінәлі деп есептейді. Егер ондай адамдар табылмаса, ондай агрессияны өзіне арнайды. Мұндай адамдар өздерінің білімін көрсету мақсатында көп оқиды. Бұларда садисттік тенденциялар да байқалады. Олар басқаларды өздеріне бағындыруды, оларға әртүрлі жарақат жасау, олардың қиналғанын көріп рахаттану сезіміне келеді. Мұндай адамдардың тобына Фромм: Гитлер, Сталин сияқты адамдарды жатқызды.
- ❖ **Бұзушы.** Фрустрация туғызған объектіні толық жоюға, көзге көрініп тұратын агрессияшылдығымен сипатталады. Өздерінің проблемаларын шеше алмайтын, тығырыққа тірелген, жаманшылық, қорқыныш сезімі үнемі болатын, өзінің интеллектуалды және эмоционалды жағдайларын толық сыртқа шығара алмайтын адамдар. Қоғамда болатын аса үлкен өзгерістерге бұндай адамдар бұл төңкерістердің алдыңғы қатарында болады.
- ❖ **Конформист – автомат.** Бұндай индивид әлеуметтік немесе жеке бас мәселесінде болатын проблемаларды шеше алмайтын болса, онда ол өзін - өзі түсінуден қалады. Ондай адамдар қоғамдық ортада болатын өзгерістерге тез бейімделіп, сол ортаның талап – тілектерін орындайтын болады. Бұл тип саналы және санасыз түрде кез – келген ортаға бейім.

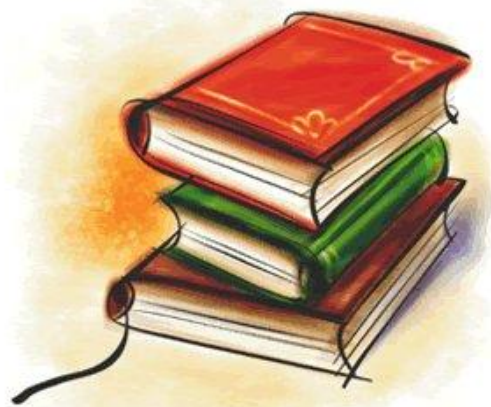
Қорытынды:

Жалпы осы тақырыпты қорытындылай келе, Мінез - әрбір адамның жеке басына тән өзіндік психологиялық қасиеттер мен ерекшеліктердің жиынтығы.

Әрбір жеке адамды толығымен мінездің бір түріне жатқызуға болмайтыны түсінікті. Мынадай құқықтық сұрақ туады: табиғатта «қалыпты мінезі» бар адам өмір сүре ме? Қандай да мінезді сипаттағанда психологтар психикалық тепе-теңдікті араластыра отырып, қандай да бір айқын аспектіге топталады. Айталық, шын мәнінде сезімдері, ойлары және әрекеттері толық тепе-теңдікте болатын адамдар кездесе ме, онда бұл әр түрлі мінездің, индивидуалды түстің жойылуы емес пе? – деп Рибо жазды.

ПАЙДАЛАНҒАН ӘДЕБИЕТТЕР:

- ❖ Сәбет Бап Баба .Жалпы психология оқулығы.
Алматы:Дәнекер,2012.- 289
- ❖ Жарықбаев Қ.Жантану оқулығы.-Алматы:
Эверо,2010.-546 бет.
- ❖ Столяренко Л.Д. Основы психологии.Лидер:
Феникс,2013.-150 бет
- ❖ Көбекова Ж.С. Психолгия негіздері.-Қарағанды:ЖК
Ақ Нұр,2010.-189 бет

**Назарларыңызға
рахмет!!!**